

Dato: 06.12 2016

Deres ref.:

Vår ref.: Kirsten Jørgensen, politisk leder Dnj

Til

Barne - og Likestillingsdepartementet

Innspill til Høring om endringer i opplysningsplikt til barneverntjenesten og om ny opplysningsplikt til barnevernet ved tilbakeholdelse av gravide rusmiddelavhengige fra Den norske jordmorforening (Dnj)

Den norske jordmorforening takker for muligheten til å komme med innspill til høring om opplysningsplikt til barneverntjenesten når gravide er rusmiddelavhengige.

Innledningsvis vil Dnj nevne at jordmødre har en nøkkelrolle i arbeidet med seksuell og reproduktiv helse, som inkluderer kvinnehelse i et livsløpsperspektiv med ungdomshelse, prevensjonsveiledning, svangerskapsomsorg, fødsel og barseltid.

Retningslinjer for svangerskapsomsorgen fra 2005 anbefaler at kvinner skal kunne velge om de vil gå til oppfølging hos jordmor, lege eller hos begge. Det betyr at oppfølging av jordmor i svangerskapet skal være et reelt alternativ for alle gravide kvinner. Mange kvinner får ikke time hos jordmor før etter 24 svangerskapsuke pga. at jordmortjenesten ikke har kapasitet.

Tidlig livsstilssamtale er et viktig helsefremmende og forebyggende tiltak for å fremme gode oppvekstvilkår for barn. Mors levevaner i svangerskapet har stor betydning for barnets helse, og mange er motiverte for å endre levevaner når de blir gravide. Kartlegge hjemmesituasjon, avdekke vold, bruk av alkohol, røyk/snus og andre rusmidler, medisinbruk, kosthold, helse og fysisk aktivitet er aktuelle temaer i en slik samtale.

Opplysningsplikt av eget tiltak (meldeplikt) til barnevernet for helsepersonell og andre grupper

Dnj er positive til at de endringer som foreslås som presiserer opplysningsplikten til barnverntjenesten for blant annet helsepersonell, etter hlspl. § 33. Dnj ser at disse presiseringene og tydeliggjøringene av blant annet hlspl. § 33, vil kunne gjøre det lettere for helsepersonell å melde om forhold til barnevernet.

Barnevernloven gjelder for fødte barn i den forstand at det etter loven ikke kan settes inn undersøkelser og tiltak ovenfor et ufødt barn uten morens samtykke. Barnevernloven pålegger ingen yrkesgrupper meldeplikt før barnet er født, men meldinger kan gis dersom foreldrene samtykker.

Dersom ikke mor samtykker må etter regelverket helsepersonell / jordmor vente med å melde til barnevernet til barnet er faktisk født. Jordmødre som har ansvar for gravide og er bekymret for det ufødte barnet pga mors livsførsel opplever dette svært krevende og uholdbart at en ikke kan melde i svangerskapet.

Dnj mener derfor at det bør klargjøres helsepersonells meldeplikt uten mors samtykke til barnevernet i svangerskapet når mors livsførsel kan skade det ufødte barnet. Dette kan omfatte både rusmidler, psykisk helse og vold i nære relasjoner. Dette samsvarer også med plikten helsepersonell har etter hplsl. § 32 om melding til sosialtjenesten hvor helsepersonell mistenker at gravid kvinne misbruker rusmidler og man tror det er sannsynlig at det vil medføre skade på barnet.

St.melding 26; Primærhelsemeldingen inneholder et langt og viktig kapittel om vold og overgrep mot barn og unge (Kap.25) Vi vet at vold mot mor skader fosteret i mors liv allerede før det er født. Nyere forskning viser at vold er assosiert med flere negative utfall for kvinnen og barnet- indirekte gjennom økt stressnivå, usunn livsstil og høyere risiko for depresjon hos kvinnen. Voldsrelatert stress kan også føre til prematur fødsel, lavere vekt og risiko for intrauterin fosterdød.

Nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorgen pålegger jordmødre å spørre om vold i svangerskapet. Men barnevernloven gjelder for det fødte barn i den forstand at det ikke kan settes inn undersøkelser og tiltak ovenfor et ufødt barn uten morens samtykke. Slik det fungerer i dag har man ikke lov hjemmel for å melde bekymringer til barnevernet før barnet er født, som kan være til stor skade for det ufødte barnet.

Dnj mener at helsepersonell må gis mulighet for å melde til barnevernet før barnet er født uten morens samtykke, når morens livsførsel eller andre forhold kan skade det ufødte barnet.

Meldeplikt for kommunen når gravid rusmiddelavhengig tvangsinnlegges

Barne- og likestillingsdepartementet foreslår nå at kommunen skal få meldeplikt til barnevernet, når en gravid blir tvangsinnlagt pga rusmiddelavhengighet. I lov om barnevernstjenester presiseres det at det omfatter «født barn». Men notatet som nå er ute til høring slår sprekker i tidligere prinsipper. Det nye forslaget presiserer at kommunen skal melde fra ved innleggelse og når fødselen er i gang. Hvis dette går igjennom vil barnevernet kunne kontakte kvinnen, tilby råd og veiledning, samt legge til rette for riktig tiltak umiddelbart etter fødselen. Dnj er positive til dette og håper dette er skritt i retning av at det også for helsepersonell og andre etter hvert må bli mulighet for å melde fra til barnevernet uten samtykke fra mor.

Dnj mener at dette er et viktig skritt for å bedre vernet til det ufødte liv.

Kirsten Jørgensen

Politisk leder, Den norske jordmorforening